

УДК 658.15

Павлова О. В.

кандидат економічних наук, доцент
Економіко-технологічний інститут імені Роберта Ельворті
м. Кропивницький, Україна

СУЧАСНІ СТРАТЕГІЇ ОПТИМІЗАЦІЇ ФІНАНСОВОГО УПРАВЛІННЯ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВ

Сьогоднішні компанії працюють у надзвичайно динамічному середовищі, що спричинене безпрецедентним темпом розширення та розвитку цифрових технологій. Такі трансформаційні процеси суттєво змінюють підходи до організації та підтримки управлінських рішень, вносять корективи до системи фінансового управління й обліково-аналітичної діяльності підприємства. Необхідно зазначити, що сучасні інформаційні технології, що інтегруються у ключові бізнес-процеси, надають підприємствам широкі можливості для підвищення ефективності, мінімізації ризиків і підсилення конкурентних переваг. Разом з тим активна цифровізація створює нові виклики, що пов'язані в першу чергу з забезпеченням кібербезпеки, необхідністю адаптації до технологічних змін та модернізацією облікових систем на підприємстві.

Одним із визначальних факторів трансформації фінансової сфери є активне поширення інтелектуальних технологій — штучного інтелекту, машинного навчання, хмарних обчислень та аналітики великих даних. Застосування саме цих інструментів дає змогу підприємствам пришвидшити обробку інформації, підвищити продуктивність та ефективність фінансових процесів та, на цій основі, забезпечити точність управлінських рішень. Водночас активне породжує потребу у сучасних методах керування інформаційними потоками, у вдосконаленні механізмів обробки даних та зміцненні систем інформаційної безпеки. Тому, особливо гостро постає завдання розроблення дієвих стратегій цифрової оптимізації фінансового управління. Крім того, сучасним підприємствам необхідно не просто впроваджувати цифрові технології в щоденну діяльність, а й узгоджувати їх із довгостроковими стратегічними пріоритетами. Це передбачає пошук оптимальних методів збору, аналізу, валідації та інтерпретації фінансових даних, що здатні забезпечити надійність і оперативність прийняття фінансових рішень. Традиційні системи обліку, що працюють у режимі фіксації подій після їх настання, більше не відповідають потребам динамічного сучасного середовища. Це зумовлює потребу їх оновлення, переходу до інтегрованих цифрових платформ і впровадження автоматизованих рішень, які забезпечують оперативну реакцію на ринкові зміни. Не менш важливою є й проблема захисту фінансової інформації, оскільки розширення цифрових каналів зберігання та обміну даними підвищує ймовірність кібератак, втрати інформації та несанкціонованого доступу до систем. Подібні загрози можуть призвести до суттєвих фінансових збитків і порушення стабільності роботи підприємства. Тому підприємства потребують надійних стратегій кібербезпеки, включаючи багатофакторну аутентифікацію, шифрування даних, аудит систем безпеки формування культури інформаційної безпеки серед персоналу.

У цьому контексті особливо значущими стають статистичні дані, що відображають масштаби та динаміку цифровізації фінансових процесів. Так, за результатами міжнародних досліджень [2; 3], штучний інтелект став одним із головних драйверів інновацій у роботі фінансових підрозділів. У 2023 році штучний інтелект застосовували лише 37% фінансових команд у світі. Уже у 2024 році цей показник зріс до 58%, що свідчить про швидке впровадження інновацій у сфері фінансів. Такий темп цифровізації є одним із найвищих серед усіх бізнес-функцій, що підкреслює важливість автоматизації, аналітики та прийняття рішень на основі даних у сучасному фінансовому менеджменті. Прогноз до 2030 року свідчить, що рівень використання ІІ у фінансах може перевищити 90%, що означатиме

перехід до майже повної автоматизації багатьох фінансових процесів і радикальну трансформацію ролі фінансових спеціалістів у бізнесі.

Статистичні дані ЄС [2; 3; 4] підтверджують нерівномірність цифровізації залежно від розміру підприємств: 41% великих компаній активно застосовують інструменти ШІ, тоді як серед малих цей показник становить лише 11%. Це свідчить про те, що великі підприємства мають більше ресурсів для впровадження інновацій, у той час як малі компанії відстають через обмежені бюджети, відсутність спеціалістів і менший доступ до передових технологій. Ще більш помітною є галузева диференціація: банки та страхові компанії демонструють найвищі темпи впровадження цифрових технологій. Це пояснюється специфікою їхньої діяльності, яка потребує швидкої обробки великих обсягів даних, точної оцінки ризиків та забезпечення високого рівня безпеки операцій. Завдяки використанню ШІ та інших цифрових інструментів ці установи можуть оптимізувати процеси, підвищити ефективність аналітики та зменшити ймовірність фінансових втрат.

У фінансовій сфері ШІ застосовують у таких напрямках: «FP&A» - для автоматизації прогнозування, бюджетування та сценарного аналізу; «AP/AR» - для оптичного розпізнавання документів і автоматичного матчіну платежів; «Treasury» - для прогнозування грошових потоків і планування ліквідності; «Risk Management» - для виявлення шахрайських операцій та аналізу аномалій; «Фінансова звітність» - для автоматичного формування аналітичних коментарів та узагальнень. Так, активне застосування інтелектуальних технологій дає підприємствам змогу значно знизити операційні витрати, підвищити точність фінансових прогнозів та перейти до проактивної моделі управління, де рішення приймаються на основі даних і прогнозів, а не лише минулого досвіду.

На основі сучасних тенденцій і результатів досліджень можна виділити головні стратегії цифрової трансформації фінансового управління (таблиця 1):

Таблиця 1. - Цифрові стратегії фінансового управління: концепції та характеристики

Стратегія фінансового управління	Наукове обґрунтування та ключові характеристики
Цифрові платформи та інструменти обробки даних	Використання цифрових платформ дозволяє автоматизувати процеси збору, систематизації та аналізу фінансової інформації, зменшуючи ймовірність помилок, пов'язаних з людським фактором, та підвищуючи точність прогнозів, що є критично важливим для стратегічного планування і прийняття управлінських рішень.
Хмарні технології	Запровадження хмарних технологій забезпечує гнучкість та масштабованість інформаційної інфраструктури підприємства, оптимізує витрати на апаратне забезпечення та підтримку ІТ-систем, а також підвищує оперативну доступність даних для різних підрозділів організації, що сприяє швидшому прийняттю управлінських рішень.
Штучний інтелект та машинне навчання	Використання алгоритмів штучного інтелекту та методів машинного навчання дозволяє автоматизувати рутинні фінансові операції, надавати аналітичну підтримку менеджменту та пришвидшувати процес ухвалення рішень, що підвищує ефективність управління фінансовими потоками та знижує ризики помилкових рішень.
Кібербезпека	Інтеграція систем кібербезпеки у фінансове управління забезпечує захист цифрових активів підприємства, передбачає безперервний моніторинг ризиків, регулярний аудит та комплексний механізм запобігання інформаційним загрозам, що є необхідною умовою стабільності та надійності фінансових процесів.

Продовження таблиці 1

Стратегія фінансового управління	Наукове обґрунтування та ключові характеристики
Інтегровані управлінські системи	Впровадження інтегрованих управлінських систем дозволяє синхронізувати фінансовий облік із виробничими, логістичними, маркетинговими та іншими бізнес-функціями, забезпечуючи комплексний підхід до управління підприємством та сприяючи підвищенню ефективності ресурсного планування та стратегічного управління.

Необхідно зазначити, що реалізація зазначених стратегій фінансового управління можлива лише за наявності розвиненої цифрової екосистеми, що охоплює підприємства, технологічні платформи, фінтех-компанії та кінцевих користувачів. Формування саме такої екосистеми буде створювати найбільш сприятливі умови для розвитку інновацій, зміцнювати партнерські взаємовідносини та забезпечить формування конкурентоспроможності підприємства у цифровому середовищі.

Таким чином, можна стверджувати, що під впливом стрімкого розвитку цифрових технологій сучасне фінансове управління зазнає глибоких трансформацій, серед яких ключове місце займають штучний інтелект, машинне навчання, аналітика великих даних та хмарні обчислення. Використання цих інструментів дозволяє підприємствам автоматизувати рутинні процеси, підвищити точність прогнозів, оптимізувати управління грошовими потоками та пришвидшити прийняття стратегічних рішень. При цьому ефективна цифровізація неможлива без розвиненої цифрової екосистеми, яка об'єднує безпосередньо підприємство, технологічні платформи, фінтех-компанії та кінцевих користувачів, створюючи умови для розвитку інновацій, формування стійких конкурентних переваг і зміцнення партнерських зв'язків. Крім того, важливим аспектом трансформації є інтеграція цифрових технологій у фінансові та управлінські процеси, забезпечення кібербезпеки а також модернізація облікових систем для переходу від реагування на події до їхнього передбачення та випереджального управління. Успішне впровадження інтелектуальних технологій потребує стратегічного узгодження цифрових ініціатив що мають довгострокові пріоритети підприємства та включають оптимізацію обробки, збору та інтерпретації фінансових даних. Саме такі підходи підвищують ефективність фінансової діяльності підприємства та сприяють формуванню аналітичних компетенцій персоналу та забезпечують більш гнучке й адаптивне управління фінансами в умовах швидкозмінного ринкового середовища.

Література:

1. Дзямучич М. І., Сташук О. В., Шматковська Т. О., Гаряга Л. О. Трансформація бізнесу в умовах інформаційно-мережевої економіки. *Економічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки*. 2023. № 35(4). С. 26-33.
2. Biallas M., O'Neill F. Artificial Intelligence Innovation in Financial Services / M. Biallas, F. O'Neill. Washington : IFC, 2020. 52 с.
3. Шматковська Т. О., Дзямучич М. І. Цифровізація економіки та її трансформаційний вплив на розвиток стратегічного управлінського обліку. *Економічний форум*. 2022. № 2. С. 95–100.
4. Шматковська Т. О., Дзямучич М. І. Стратегічний управлінський облік в умовах цифрової економіки. *Галицький економічний вісник*. 2022. Том 74. № 1. С. 61-67.